

Thema

Geroepen heiligen

J.W. van der Jagt

De apostel Paulus schreef aan de gemeente in Rome. Zijn brief is geadresseerd aan de ‘geliefden Gods, geroepen heiligen, die in Rome zijn’ (Rom. 1:6). Ook zijn brief aan de broeders en zusters in Korinte schreef hij aan ‘de geroepen heiligen’ (1 Kor. 1:2). Het is een aanspraak die de gelovigen als heiligen betitelt, maar ook als mensen die geroepen zijn, ‘geroepenen van Jezus Christus’, zoals Paulus hen ook noemt. Daarmee zegt de apostel iets wat fundamenteel is voor de gemeente van de Here Jezus. Daar wil ik deze keer iets over schrijven.

Initiatief

De gemeente in Rome en in Korinte bestaan uit geroepen heiligen. Dat kan van elke gemeente van Christus worden gezegd. Het zegt iets over het initiatief waaruit de kerk geboren is. Ze is niet het product van menselijke creativiteit of menselijke activiteit. Die indruk zou je vandaag wel krijgen. Er is veel aandacht voor menselijke activiteit rond de kerk. Je ziet mensen het initiatief nemen om een gemeente te stichten. Of ze worden lid van een gemeente van eigen keus. Het lijkt alsof de kerk ontstaat doordat mensen zich bij elkaar voegen om samen het geloof dat men heeft, te belijden en (wat vandaag hoge ogen gooit) de beleving van het geloof die men deelt, samen te vieren. Maar de kerk is geen initiatief van mensen. De Schrift spreekt over heiligen die geroepen zijn. Ze zijn heilig, afgezonderd uit de wereld om bij de Here God te horen. Dat komt niet uit henzelf voort. Ze hebben deze heiligheid niet van zichzelf. Ze zijn *geroepen* heiligen. Het initiatief komt van God.

Dat komen we keer op keer tegen in de Schrift. Het is bijvoorbeeld te zien als we letten op de eerste discipelen van de Here Jezus. Hij riep hen om hen te maken tot vissers van mensen. Toen Hij zei: ‘komt achter Mij aan’ (Mat. 4:14), lieten ze hun netten liggen en volgden ze Hem. Hij riep hen (vs. 20). Als Hij dat niet gedaan had, waren ze ongetwijfeld als visser op het meer van Galilea blijven werken. De Here nam het initiatief. Zo was het ook bij discipelen die op een andere manier achter de Here zijn aangegaan. Natanaël kwam naar de Here door wat Filippus tegen hem zei. Maar ook voor hem geldt wat de Here later zegt: ‘Niet gij hebt Mij, maar Ik heb u uitgekozen en u aangewezen, opdat gij zoudt heengaan en vrucht dragen ...’ (Joh. 15:16). Hoe de gang van zaken ook was waardoor de discipelen de Here gingen volgen, het initiatief lag voor allen ten diepste niet bij henzelf, maar bij de Here die hen riep.

Het is niet pas bij de twaalf discipelen, dat het initiatief voor het volgen van de Here bij God vandaan komt. Abraham is de vader van alle gelovigen. Hij woonde in de oude stad Ur in Mesopotamië. Hij zou daar ongetwijfeld zijn blijven wonen als de Here niet tegen hem gezegd had: ‘Ga uit uw land, uit uw maagschap en uit uw vaders huis naar het land dat Ik u wijzen zal’ (Gen. 12:1-3). We lezen in Genesis dat de Here dit tegen hem *zei*. Toch was dat meer dan alleen maar ‘zeggen’. In Hebreëen 11:8 lezen we dat ‘Abraham toen hij *geroepen* werd, in gehoorzaamheid getrokken is naar het land dat hij ter erfenis ontvangen zou’. Het *zeggen* van de Here was meer dan *zeggen*. Het was een *roepen*. Het was een *zeggen* dat om gehoor vraagt en waar gehoor aan gegeven wordt. Zo legde de Here zelf een relatie tussen Hem en onze vader in het geloof.

Zo gaat het ook bij het nageslacht van Abraham. Wanneer Israël lange tijd in Egypte heeft gewoond en daar wordt verdrukt, wordt het door de Here uit de slavernij verlost. De Bijbel

vertelt omstandig hoe de Here dat heeft gedaan. De geschiedenis is bekend. Eeuwen later zegt de profeet Hosea over deze ingrijpende geschiedenis: ‘Toen Israël een kind was, heb Ik het liefgehad, en uit Egypte heb Ik mijn zoon geroepen’ (Hos. 11:1). Hosea vat heel die grote bevrijdingsoperatie samen als een *roepen* van God. Had Hij niet ingegrepen, dan was Abrahams nageslacht slaaf in Egypte gebleven. Maar de Here riep. Hij nam het initiatief en het was een initiatief dat effect sorteerde. God roept met effectieve krachtdadigheid.

Nieuw verbond

De geschiedenis van Abraham en die van Israël spelen zich af in de tijd van het oude verbond. In het nieuwe verbond is het met betrekking tot het roepen van God niet anders. Het was aan het initiatief van de Here te danken dat de eerste discipelen tot vissers van mensen werden gemaakt. Hij zond ze uit onder Israël (Luc. 6:12v). Later zond Hij hen om alle volken tot zijn discipelen te maken (Mat. 28; Mar. 16; Luc. 24). Die zending onder de volken wordt ook als roepen getypeerd. Dat doet bijvoorbeeld Petrus in zijn toespraak op de pinksterdag. Hij spreekt dan over de Heilige Geest die de Here in het nieuwe verbond zou geven, een belofte die Hij op de pinksterdag heeft vervuld. Over die belofte zegt Petrus tegen de verzamelde joden: ‘Want voor u is de belofte en voor uw kinderen en voor allen die verre zijn, zovelen als de Here onze God ertoe roepen zal.’ In de onmisbare en kostbare gave van de Heilige Geest zal men delen doordat de Here God je ertoe roept. Het gebeurt kennelijk niet doordat mensen kiezen om de Geest te ontvangen of doordat zij zich openstellen voor de Geest van God. Het gebeurt doordat de Here zelf ons roept. Dat is de roeping die bij Pinksteren hoort. Daarmee is ze fundamenteel voor de kerk van het nieuwe verbond.

In dit licht heeft het een diepe zin dat Paulus zijn brieven adresseert aan ‘geroepen heiligen’. Het betekent dat door het eigen initiatief van God allerlei verschillen die er tussen mensen bestaan, worden overstegen. Zo kan Paulus die de gemeente in Korinte als ‘geroepen heiligen’ en als ‘geroepenen van Jezus Christus’ aanschrijft, iets verderop in deze brief schrijven dat Christus de kracht en de wijsheid van God is ‘voor hen die geroepen zijn, joden zowel als Grieken’ (1 Kor. 1:24). De roeping van God overstijgt het onderscheid tussen jood en heiden. De apostel relativeert in 1 Korintiërs 7 vanuit de roeping van God het feit of men al dan niet besneden is. ‘Is iemand als besneden geroepen, hij late het niet verhelpen; is iemand als onbesneden geroepen, hij late zich niet besnijden. Want besneden zijn betekent niets en onbesneden zijn betekent niets, maar wel het doen van Gods geboden’ (7:18-19). Ook het maatschappelijke verschil tussen slaven en heren wordt door de roeping van de Here overstegen. ‘Want de slaaf, die in de Here geroepen werd, is een vrijgelatene des Heren; evenzo is hij, die als vrije geroepen werd, een slaaf van Christus’ (vs. 22-23). De roeping waarmee God ons roept, sticht een nieuw soort gemeenschap. Daarin geven de verschillen die tussen mensen bestaan, geen scheiding meer. Zo kan Paulus in Efeziërs 2 benadrukken dat joden en heidenen in één Geest toegang hebben tot de Vader als vrucht van de vrede die Christus bewerkt heeft. God heeft met zijn roeping het initiatief genomen voor een nieuwe gemeenschap: zijn kerk.

Hemels

De Schrift vertelt ons niet op welke manier de Here God Abraham uit Ur geroepen heeft. Sprak Hij hem rechtstreeks vanuit de hemel aan? Riep Hij hem in een droom? Stuurde Hij een engel? We weten het niet. Hoe de Here zijn volk uit Egypte bevrijdt, wordt in de Schrift wel uitvoerig verteld. Hij schakelde Mozes en Aäron daarbij in. Zij moesten het volk uit Egypte leiden. Hij maakte hen tot zijn dienaren. De Here Jezus doet hetzelfde als Hij zijn leerlingen

tot apostel maakt. Mensen worden ingeschakeld om anderen te roepen. Het is dan ook niet vreemd dat het bijbelboek Handelingen de naam heeft gekregen van 'Handelingen van de apostelen'. Intussen laat dit boek wel zien dat het de Here God zelf is die door zijn Geest de apostelen en hun medewerkers inschakelt, zoals de uitzending van Paulus en Barnabas laat zien (Hand. 13). Dat deed Hij. Was dat trouwens al niet te zien bij Mozes? Toen hij uit eigen beweging het voor zijn volksgenoten opnam, moest hij vluchten en veertig jaar wachten totdat de Here hem riep. Alle menselijke activiteit kan niet wegnemen dat het de Here is die in en door hen werkt. Hij roept zijn gemeente. Paulus schrijft over 'God, door wie gij geroepen zijt' (1 Kor. 1:9; 7:15,17), God die u roept (Gal. 5:8; 1 Tess. 4:7; 5:24; 2 Tess. 2:14). Petrus heeft het ook over 'Hij, die u geroepen heeft' (1 Petr. 1:15), die u 'uit de duisternis geroepen heeft' (2:9), 'die u in Christus geroepen heeft' (5:10) en die u 'geroepen heeft door zijn heerlijkheid' (2 Petr. 1:3). We lezen over de 'roeping Gods' die onberouwelijk is (Rom. 11:29), de 'prijs van de roeping Gods' (Fil. 3:14). En als Paulus het heeft over 'zijn roeping' (Ef. 1:18) of 'de roeping waarmee gij geroepen zijt' (Ef. 4), slaat dat ook op de Here die zijn gemeente geroepen heeft.

Het is duidelijk dat de apostelen denken aan een roepstem van God die op aarde klinkt. Hij doelt immers op de verkondiging van het evangelie bij monde van henzelf. Maar al zijn het mensen die ingezet worden voor de verkondiging van het evangelie, het is daardoor niet minder de roeping van GóD. Ze klinkt beneden, maar ze is 'van boven' (Fil. 3:14). Ze gaat uit op aarde, maar het is de 'hemelse roeping' (Heb. 3:1). De schrijver van de Hebreënbrieff komt later op het hemels karakter van deze roeping terug, als hij de gelovigen aanspoort om 'Hem die spreekt' niet af te wijzen en ons niet af te wenden van 'Hem die van de hemel (spreekt)' (Heb. 12:25). In het evangelie horen we de Here die vanuit de hemel spreekt. Het is en blijft de roeping van God. Menselijke prediking en Gods genade liggen op één lijn, als Paulus de Galaten verwijt dat zij zich zo snel hebben afgewend van 'degene (= Paulus) die u door de genade van Christus geroepen heeft' (Gal. 1:6; 5:8,13).

Krachtig

Het inschakelen van mensen voor de verkondiging van het evangelie doet dus niets af van het hemels karakter van de roeping. Evenmin doet het afbreuk aan de kracht ervan. We zagen al dat Hosea het woord 'roeping' gebruikte om in één woord de effectieve bevrijdingsoperatie samen te vatten waardoor de Here zijn volk uit Egypte verlost heeft. De Here roept maar niet wat in de lucht. Als Hij roept, gebeurt er wat. Zijn Woord keert niet leeg weer. Het doet wat God behaagt (Jes. 55:6-11). Zijn roepen werkt iets uit. Het is effectief.

Van Abraham lezen we dat hij geloofde in God 'die doden levend maakt en het niet zijnde tot aanzijn roept' (Rom. 4:17). Paulus schrijft dat met het oog op de belofte over het nageslacht, die de Here had gedaan. In het geloof van Abraham was de geboorte van zijn nageslacht - zo onmogelijk als dat menselijk gezien was - verbonden aan het *roepen* van de Here. Zijn roepen is een scheppend spreken. Hij sprak en het was er. Hij gebod en het stond er (Ps. 33). Hij roept de sterren bij name (Ps. 147, vgl. Jes. 40:26). Wat niet bestaat, ontstaat doordat de Here het roept. Zijn volk was er zonder het scheppende roepen van de Here nooit gekomen. Dat is bij de geboorte van Isaak al duidelijk. Ook later wordt eraan herinnerd dat de Here zijn volk geschapen heeft (Mal. 2:10). Hij is de Formeerder van Israël (bijv. Jes. 44:2). Het is een grote bemoediging als Jesaja mag zeggen: 'Maar nu, zo zegt de Here, uw Schepper, o Jakob, uw Formeerder, o Israël: Vrees niet, want Ik heb u verlost. Ik heb u bij uw naam geroepen, gij zijt Mijn.' En de Here zal bewerken dat het volk niet wegspoelt door rivieren waar het doorheen moet en niet verbranden zal door het vuur. De scheppende kracht waarmee de Here zijn volk roept en het uit de ballingschap terugvoert, houdt de elementen van Gods eigen schepping in toom. Zo noemt de Here in Jesaja 48 Israël 'mijn geroepene' en Hij vervolgt direct met de

herinnering aan zijn almacht: 'Ik ben dezelfde, Ik ben de eerste, ook ben Ik de laatste; ook heeft mijn hand de aarde gegrondvest en mijn rechterhand heeft de hemelen uitgebreid. *Roep* Ik hen, zij staan daar tezamen.' De Here die scheppend de hemelen riep, heeft ook Israël geroepen en het daardoor geschapen.

De apostel Paulus noemt het scheppende spreken van de Here met het oog op het geloof in de Here Jezus. Zo spreekt hij over zichzelf als dienaar van Christus. Hij verkondigt de Christus, 'want de God die gesproken heeft: Licht schijne uit het duister, heeft het doen schijnen in onze harten, om ons te verlichten met de kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Christus' (2 Kor. 4:6). Het kennen van God door het geloof in Christus is te danken aan het scheppende spreken van God. De apostel zegt dit over zichzelf, maar zo is het bij ieder mens die tot geloof in Christus komt.

Dit scheppende spreken horen we in het evangelie. Dat noemt Paulus een kracht van God tot behoud (Rom. 1:17). Christus is de kracht en de wijsheid van God (1 Kor. 1:24). Zo kan ook Petrus schrijven over de werking van het woord van God. Dat is het levende en het blijvende Woord. Hij noemt dit het zaad waaruit wij wedergeboren zijn. Het is dat zaad, dat Woord, waardoor wij tot geloof worden gebracht. Hij doelt dan gewoon op het evangelie. Eerst spreekt hij immers over 'gehoorzaamheid aan de waarheid' waardoor wij onze zielen hebben gereinigd (1 Petr. 1:22v). Die waarheid is niet anders dan het evangelie, het Woord dat u verkondigd is.

Hetzelfde krijgen we te horen van de apostel Jakobus. Hij spreekt over de Here God als de bron van alle goede gaven en geschenken. Daarom noemt hij Hem ook de *Vader* der lichten. Hij is de Oorsprong, het begin. De Schepper door wie alle lichten en alle dingen bestaan. En Die Vader heeft ons 'naar zijn raadsbesluit voortgebracht door het woord van de waarheid om in zekere zin eerstelingen te zijn onder zijn schepselen' (Jak. 1:18). Ook hier horen we over een woord van God dat iets voortbrengt, een scheppend woord. Het is de gemeente die daardoor wordt voortgebracht.

In overeenstemming hiermee spreken we in onze belijdenis over de betekenis van de verkondiging van het evangelie. We belijden in Zondag 7 en in Zondag 25 van de Catechismus dat de Heilige Geest door de prediking van het evangelie het geloof in ons hart werkt. In het eerste hoofdstuk van de Dordtse Leerregels zeggen we dat de Here, om mensen tot geloof te brengen, verkondigers van het evangelie stuurt naar wie Hij wil en wanneer Hij wil (DL I,1-5). De Here heeft besloten om zijn uitverkorenen 'met kracht tot de gemeenschap met Christus te roepen en te trekken door zijn Woord en Geest' (DL I,7). In hoofdstuk III/IV komen de Leerregels op deze kracht van God terug. Daar wordt erkend dat het geloof puur en alleen een werk van Gods kracht is. God laat zijn uitverkorenen 'niet alleen het evangelie door middel van de prediking horen en hun verstand door de Heilige Geest zo sterk verlichten, dat zij goed begrijpen en onderscheiden wat Gods Geest hun wil leren. Maar Hij dringt ook door tot in het diepste van de mens met de krachtige werking van diezelfde Geest, die wedergeboorte werkt' (III/IV,11). Het volgende artikel benadrukt dat er bij dit werk geen sprake van een verdeling van het werk tussen God en mens is, zodat het geloof toch voor een deel aan onszelf te danken zou zijn. 'God brengt deze wedergeboorte niet tot stand door alleen te laten prediken of een appèl op ons te doen. Zij geschiedt niet op zo'n manier dat de mens, wanneer God voor zijn deel het werk voltooid heeft, nog steeds bij machte is al dan niet wedergeboren en bekeerd te worden. Nee, het is een volstrekt bovennatuurlijke, zeer krachtige en tegelijk zeer liefdevolle, wonderbare, verborgen en onuitsprekelijke werking. Deze is naar het getuigenis van de Schrift, die ingegeven is door dezelfde God die dit bewerkt, niet minder krachtig dan zijn werk bij de schepping of de opwekking van doden' (III/IV,12). Hier klinkt het geloof van Abraham: 'God die doden levend maakt en het niet zijnde tot aanzijn roept'! God, die vanuit de hemel met effectieve kracht zijn kerk roept.

Of de verkondiging van het evangelie ook fundamenteel is voor de kerk! Zonder die hemelse roeping, zonder het krachtige scheppende spreken van God zou ze niet eens bestaan en evenmin blijven bestaan!

Verkiezing

Jakobus zei dat de Here ons ‘naar zijn raadsbesluit’ heeft voortgebracht door het woord van de waarheid. Het roepen van God komt uit zijn plannen voort.

Paulus adresseerde zijn brief aan de geroepen heiligen in Rome. Die adressering klinkt later opnieuw in zijn brief door. In Romeinen 8 zegt hij dat God alle dingen doet meewerken ten goede voor hen die Hem liefhebben, die volgens zijn voornemen *geroepen* zijn. Hij wijst op een verband tussen de roeping en het voornemen van God. Dit voornemen van God noemt hij een ‘tevorens kennen’ (‘die Hij tevoren gekend heeft’). Tegelijk is het méér dan dat God alleen van tevoren wist wie de zijnen zouden zijn. Op die manier versmalden de remonstranten het raadsbesluit van de Here. Het was niet meer dan dat Hij vooraf alle dingen wist. Maar Paulus noemt het ‘vooraf kennen’ ook een van tevoren bestémmen (die ‘heeft Hij ook tevoren bestemd tot gelijkvormigheid aan het beeld van zijn Zoon’, Rom. 8:29). Aan de gemeente in Efeze schrijft Paulus in dezelfde bewoordingen. We lezen over ‘het erfdeel waartoe wij tevoren bestemd waren’ (Ef. 1:11) en over het ‘voornemen van Hem die in alles werkt naar de raad van zijn wil’ (id). Het voornemen is een van tevoren bestemmen. En het ‘tevorens’ gaat ook werkelijk vóóraf. Het gaat aan alle dingen vooraf. ‘Hij heeft ons immers in Christus uitverkoren voor de grondlegging van de wereld. In liefde heeft Hij ons tevoren ertoe bestemd als zonen van hem te worden aangenomen’ (Ef. 1:4v). Steeds klinkt het ‘tevorens’ dat ons terugvoert tot vóór de schepping van de wereld. Het openbaart ons het wondere geheimenis van de aan alle dingen voorafgaande beslissing, bestemming, keus en kennis van God. Het is dit voornemen dat de Here door de hemelse, de krachtdadige roep van het evangelie uitvoert. ‘Die Hij tevoren bestemd heeft, dezen heeft hij ook geroepen, en die Hij geroepen heeft, dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt.’ Het zijn de kostelijke woorden in Romeinen 8:30 waarmee Paulus wijst op de vaste gang van Gods genade: ván zijn plannen náár de heerlijkheid van Christus. Op die weg neemt Hij ons mee doordat Hij ons krachtig roept en effectief tot geloof brengt.

De kerk komt dus voort uit het verkiezend voornemen van God, en niet uit de keus en de wil van mensen. Dat blijkt ook daarin dat niet iedereen die geroepen wordt, tot geloof komt. De roeping van het evangelie werkt het geloof niet automatisch. De Here roept in volle ernst. Wat Hij zegt, meent Hij volkomen serieus (DL III/IV,8). Maar het is door onze eigen schuld wanneer we het evangelie niet geloven of ons, nadat we het eerst hebben aanvaard, er toch weer van afkeren (III/IV,9). Daar is meer over te zeggen. Dat laten we nu rusten. Maar het onderstreept eens te meer dat de kerk niet het werk is van mensen.

Slot

Over de roeping van God valt meer te zeggen. Zo laat ik rusten dat ze om een leefstijl vraagt die bij haar past (Ef. 4:1) en dat we onze roeping en verkiezing moeten bevestigen (2 Petr. 1:10). De kerk is geroepen om vrij te zijn en daarom niet goddeloos te leven (Gal. 5:3). De Here heeft zijn volk uit de duisternis geroepen tot zijn licht om zijn daden te verkondigen (Jes. 44; 1 Petr. 2:9; 1 Tess. 1:8 etc). Dat wijst op de missionaire taak van de kerk. Waar het mij nu om gaat, is dat de kerk uit geroepen heiligen bestaat. Het zijn mensen die bij haar horen en voor haar worden ingezet. Toch komt ze niet op uit de wil, de keus van mensen. Evenmin is haar ontstaan te danken aan de effectiviteit van menselijke arbeid. Het is de roeping van God waardoor de kerk ontstaat en bestaat. Door zijn eigen roeping schept de drie-

ene God zelf een heilig volk. Hij doet dat door de kracht van zijn Geest die ons roept met het evangelie van de Zoon om uitvoering te geven aan het verkiezende voornemen van God de Vader.